

Azərbaycan milli mətbuatının görkəmli nümayəndəsi, alim, pedaqoq, ictimai xadim, professor Nəsir İmanquliyev qəzetçilik sahəsində, jurnalistikanın inkişafında, ən əsası isə ziyallıq və insanlıq zirvəsində olaraq, misilsiz xidmətləri ilə tarixin səhifələrinə iz salmışdır. Cəsarətli redaktor, qayğıkeş, təvazökar insan, bacarıqlı təşkilatçı, heç kimə bənzəməyən rəhbərlik üslubu onu səciyyələndirən əsas cəhətlərdir. Bu və ya digər xüsusiyyətləri ilə Nəsir İmanquliyev xatirələrdə və yazılı salnamələrdə iz salıb.

87 il ömür sürmüş professor Nəsir İmanquliyev bütün həyatını Azərbaycan mətbuatı və mədəniyyətinin inkişafına, cəmiyyətin obyektiv informasiya tələbatının ödənilməsinə, peşəkar jurnalist kadrların hazırlanmasına həsr edib. Bu cür şəxsiyyətlər unudulmur. O, sözün həqiqi mənasında, ömrünü, yaradıcılığını milli mətbuatımızın inkişafına, jurnalist kadrların hazırlanmasına həsr edib, həyat və fəaliyyəti maraqlı məqamların axarında davam edib. Uşaqlığı, gəncliyi inqilablardan, repressiya və müharibələrdən keçib. Milli vətənpərvərlik hissləri, ədəbi-mədəni dəyərləri milli mətbuatda özünü göstərüb. Tərcümeyihalını vərəqləyərkən tanış oluruq ki, tale onu "Gənc işçi", "Yeni yol", "Kommunist" kimi qəzetlərin redaksiyalarında püxtələşdirmişdi. Bu qəzetlərdə məsul vəzifələr tutan Nəsir İmanquliyev publisistik və bədii yazıları ilə Həsən bəy Zərdabi ənənələrini dövrün müasir mətbuatına gətirmişdi.

VƏTƏNƏ SEVGİ HISSİNİ QƏLƏMİ İLƏ XALQA TƏQDİM EDİB

Müharibənin odundan-alovundan keçən qələm sahibi 1942-ci ildə Kırım cəbhəsində təkə süngüsü ilə deyil, həm də qələmi ilə döyüşmüşdü. Belə ki, o, "Döyüşən Kırım" qəzetində məsul katib, hərbi hissədə tərcüməçi və siyasi işlər üzrə müavini kimi xidmət edir. Qısa bir vaxtdan sonra yenidən "Kommunist" qəzetinə göndərilir. Bu vətənə olan sevgi hissini qələmi ilə xalqa təqdim edib, milli ruhu aşılamaq prinsipindən irəli gəlirdi. "Kommunist" qəzetində məsul katib və baş redaktorun müavini kimi çalışdığı zamanda o, "Döyüşən səhifələr" guşəsi yaratmaqla hərbi vətənpərvərlik ideologiyasına töhfələrini vermiş oldu. 1946-cı ildə o zaman çox-çox qələm sahibinə nəşib olmayan Moskva Mərkəzi Qəzet Kursunu bitirən Nəsir İmanquliyev Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində pedaqoji fəaliyyətə başlayır. Həmin illərdə Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinin nəzdində jurnalistika fakültəsi yaradılır. Elə həmin ildən universitet auditoriyalarına qədəm qoyan böyük publisist və jurnalist Nəsir İmanquliyevin adı həm də universitetin ilk qurucularının cərgəsinə yazılır.

MİLLİ MAARİFÇİLİK İDEOLOGİYASI YADDAŞLARA QAYTARILDI

Bakı Şəhər Partiya Komitəsində, sonra Mərkəzi Komitədə təbliğat-təşviqat şöbələrində rəhbər vəzifələrində işləyən Nəsir İmanquliyev təkə jurnalist, ictimai xadim kimi deyil, həm də radio-televiziyaya və mədəniyyət qurucusu kimi milli-mənəvi dəyərlərimizin inkişafına töhfələrini vermişdi. Onun Mədəniyyət Nazirliyinin Radio-İnformasiya Baş İdarəsinin rəisi, nazirliyin kollegiya üzvü, Azərbaycan Radio və Televiziya Komitəsində sədr müavini olduğu illərdə xüsusi xidmətlər göstərmişdir. 1958-ci ildə isə onun həyatında, ümumiyyətlə, ictimai-siyasi fikir və mətbuat tariximizdə möhtəşəm bir hadisə baş verir. Bu "Bakı" axşam qəzetinin nəşrə başlamasıdır. Mərkəzi Komitənin qərarı ilə onun baş redaktorluğu Nəsir İmanquliyevə həvalə olunur. Bununla da milli mətbuat tariximizdə Həsən bəy Zərdabinin "Əkinçi"sindən başlayan, Mirzə Cəlilin "Molla Nəsrəddin" ədəbi məktəbində püxtələşən, 1920-ci ildə Demokratik Cümhuriyyət devridikdən sonra kommunizm ideologiyasına xidmət et-

Nəsir İmanquliyev - 110

Azərbaycan mətbuatında Nəsir İmanquliyev imzası

rə, amallara dəstək verirdi. Bu da həqiqi vətənpərvərlik idi. Nəsir İmanquliyev də elə bir məktəbin yetirməsidir. O, bütün həyatı boyu öz fəaliyyətində Mirzə Cəlil ənənələrini davam etdirmişdir. Əgər Mir Cəlil müəllim Mirzə Cəlil ənənələrini ədəbiyyatda davam etdirdisə, Nəsir İmanquliyev bu ənənələri jurnalistikada, mətbuatda yaşadırdı."

Nəsir İmanquliyev geniş dünyagörüşlü, nadir mütəxəssis, savadlı, təcrübəli, siyasi cəhətdən həddindən artıq yetkin insan olaraq özünü qələm sahibinin - Nəsir İmanquliyev mənəvi ömür yolu, səmərəli elmi, pedaqoji fəaliyyəti, mətbuatımızın inkişafındakı xidmətləri geniş şəkildə tədqiqi və öyrənilməsi əhəmiyyət daşıyır.

Nəsir İmanquliyevin yetirmələrinin çoxu milli mətbuatımızın salnaməsini yaradan qələm sahiblərinin cərgəsindədir. O, cismən aramızda olmasa da əməlləri ilə qəlbimizə əbədi həkk olunub və həmişə böyük ehtiramla yad edilir. Nəsir İmanquliyev cəsarətli, iradəli, hünərli, həqiqəti deməyə və yazmağa qadir olan bir şəxsiyyət idi. O, insanlara yol göstərən, xeyirxahlıq edən nəcib insan idi. Odur ki, ziyalılar onu heç vaxt unutmur və əmləri ilə yaşayırlar.

Zümrüd BAYRAMOVA

məyə məhkum olan milli maarifçilik ideologiyası Nəsir İmanquliyevin "Bakı" qəzetində yaddaşlara qaytarılmış oldu. 30 ildən çox "Bakı", sonra "Baku" qəzetlərinin redaktoru olan Nəsir İmanquliyev bu nəşrlərlə milli mətbuat tariximizdə peşəkar jurnalistikanı, dəqiq, qərəzsiz informasiyanı, maarifçilik ruhunu, milli-mənəvi dəyərlərə hörmət hissini gətirmiş oldu. Jurnalistikanın elmi-nəzəri problemlərini işləyən alim həm də onu ciddi elm sahəsinə çevirməklə "jurnalistika dördüncü hakimiyyətdir" ideologiyasını formalaşdırmış oldu.

"BAKI" QƏZETİ SOVET AZƏRBAYCANINDA ƏN CAVAN RƏSMİ QƏZET İDİ"

Azərbaycanın tanınmış ziyalılarından, ictimai xadimlərin onunla bağlı söylədikləri fikirlər maraqlıdır. Xalq yazıçısı Elçin Əfəndiyev Nəsir İmanquliyev görkəmli jurnalist, ictimai xadim, pedaqoq olmaqla bərabər, ilk növbədə böyük ziyalı kimi qiymətləndirir: "Bu ziyallıq yalnız etik bir kateqoriya deyil, eyni zamanda, vətənpərvərliyin və maarifçiliyin ifadəsi idi. Tutduğu vəzifədən, ictimai mövqeyindən asılı olmayaraq, həmin ziyallıq Nəsir müəllimi ömrünün sonunadək müşayiət etmişdir. Nəsir İmanquliyev Azərbaycan jurnalistikasının mötəbər ağsaqqalı idi. O, bu ağsaqqallıq səlahiyyətini həm şəxsiyyəti, həm də əməli ilə qazanmışdı. "Bakı" qəzeti sovet Azərbaycanında ən cavan rəsmi qəzet idi. "Bakı" qəzeti Bakı Partiya Komitəsinin orqanı idi və aradan keçən illərin sınağı göstərdi ki, bu qəzet əslində, partiya doğmalarına yox, xalqa xidmət etmişdir. Sovet dönmində respublika həyatının bütün sahələri - iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, sosial problemlər və s. ilə bağlı dərc olunan materialları bu gün bir daha gözəndən keçirdikdə məlum olur ki, əslində, Nəsir müəllimin rəhbərlik etdiyi "Bakı" qəzeti üçün partiya qərarları, partiya şüarları yox, sözün böyük və milli mənasında vətəndaş təəssübkeşliyi əsas olmuşdur."

Nəsir İmanquliyev çox canlı, çevik, gülerüz, güclü yumor hissəsinə malik bir insan olmaqla bərabər, çox prinsipial şəxsiyyət idi. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, xalq yazıçısı Anarın sözlərinə görə, müharibə illərində Rəsul Rza ilə birlikdə olmuşdur: "Atamla bir yerdə Kırım cəbhəsində ordu qəzetinin Azərbaycan redaksiyasında çalışdıklarını bildirdim. Bu qəzetin Azərbaycan redaksiyasının rəhbəri tənqidçi və teatrşünas Cəfər Cəfərov idi. Çox illər sonra Cəfər Cəfərova fəaliyyətinin müharibə dövrü ilə bağlı böhtan atılarda onunla birlikdə Kırım cəbhəsində olmuş yazıçı və jurnalistlər Rəsul Rza, Əli Vəliyev, Abbas Zamanov, İbrahim Novruzov, Cəfər Cəfərova müdafiə edən məktub yazmışdılar, onun ən ağır şəraitdə özünü cəsur apardığını təsdiq etmişlər. Məktuba imza atanların biri də Nəsir İmanquliyev idi."

Gəlişi ilə jurnalistika sahəsində məktəbini yaradan Nəsir İmanquliyev ən böyük əsərləri onun yetirmələri, baş yazarı olduğu "Bakı" və "Baku" qəzetləri olmaqla yanaşı, Şərqi və Qərbi birlik, qardaşlıq fəlsəfəsinə səslənən Bakı Dövlət Universitetinin professoru, AMEA-nın Şərqsünaslıq İnstitutunun direktoru, ərəb filologiyası üzrə məşhur tədqiqatçı

alim, filologiya elmləri doktoru, professor Aida xanım İmanquliyeva olub. Bu gün onun ailəsində tərbiyə alan və bu şəcərəni davam etdirən insanlar Azərbaycanın nüfuzlu şəxsləridir.

ÖMRÜNÜN 50 İLİNİ BDU-NUN JURNALİSTİKA FAKÜLTƏSİNDƏ MİLLİ KADRLARIN HAZIRLANMASINA SƏRF EDƏN BÖYÜK ZİYALI

Nəsir İmanquliyev xidmətdən söz açarkən vurğulamaq lazımdır ki, o, 1942-1945-ci illər müharibəsi zamanı mətbuatın rolundan namizədlik dissertasiyası yazıb, dərsləkləri, dərş vəsaitləri, həmmüəllifi olduğu sanballı monoqrafiyaları, tərcümə ədəbiyyatının ən gözəl nümunələri sayılan kitabları ilə tanınıb. Böyük Vətən müharibəsindəki, quruculuq illərindəki fədakar əməyinə görə dəfələrlə orden və medallarla təltif olunan Nəsir İmanquliyev milli mətbuatımızın inkişafındakı xidmətlərinə görə iki dəfə "Qızıl qələm" mükafatına, "Əməkdar mədəniyyət işçisi", "Əməkdar jurnalist" fəxri adlarına layiq görülmüşdür. Bütün bunlar onun zəngin həyatının, yaradıcılığının kiçik bir yazıda qeyd olunan məqamlarıdır.

Dövrünün, zamanının aynasını yaradan Nəsir İmanquliyev ömrünün 50 ilini Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsində milli kadrların hazırlanmasına sərf etmişdir. Onun müasir Azərbaycan jurnalistikasında ən böyük və danılmaz xidmətlərindən biri qəzetdə informasiya xidmətinin yüksək statusunun bərpası yolundakı yaradıcılıq əzmkarlığı olmuşdur. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, qəzetdə informasiya yaradıcılığını ən vacib və gərəklisi sahə hesab edən Nəsir İmanquliyev "Bakı" və "Baku" qəzetlərinə rəhbərlik etdiyi illərdə bir daha təsdiq etmişdir ki, istənilən mətbu orqanın simasını, nüfuzunu, oxucu auditoriyasını onun düşünülmüş və peşəkarlığa söykənən informasiya siyasəti müəyyənləşdirir.

"MİR CƏLAL MÜƏLLİM MİRZƏ CƏLİL ƏNƏNƏLƏRİNİ ƏDƏBİYYATDA DAVAM ETDİRİRDİSƏ, NƏSİR İMANQULİYEV BU ƏNƏNƏLƏRİ JURNALİSTİKADA, MƏTBUATDA YAŞADIRDI"

Professor Nərgiz Paşayeva onun fəaliyyətini özündən əvvəlki ziyalıların ənənələrini davamçısı tək qiymətləndirir: "Vaxtı ilə Mirzə Cəlillər, Şahtaxtırlar, Faiqlər, Əlibəylər xaçaturovlara qarşı mübarizə aparırdılar. Onlar azərbaycandilli, türkdilli qəzetlər nəşr etdirirdilər. Bu, böyük hadisə, şücaət, hünər idi. Çünki o zaman çar Rusiyasında belə bir hünərə malik olan, Azərbaycan millətinə xidmət edən insanlar arxasız idilər. Onlar hökumət, dövlət tərəfindən dəstəklənmirdilər. Amma onların qəlbi, ürəyi gördükləri müqəddəs işlə-

"21 dekabr 50 mükəmməl"